

Primuse aastaraamat

2012

Sisukord

Eessõna | 3

Õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamine | 4

Kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamine | 6

VÕTA rakendamise kvaliteedi arendamine | 8

Strateegilise juhtimise suutlikkuse tõstmise toetamine kõrgkoolides | 10

Uuringute ja analüüside läbiviimine | 12

Õppija toimetuleku toetamine | 14

Kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamine (2008–2012) | 16

Raamatud | 18

Üritused 2012 | 20

Aasta kokkuvõtte arvudes | 22

Primus on ajavahemikus 2008-2015 Euroopa struktuurivahenditest rahastatav programm, mida viib ellu sihtasutus Archimedes. Programmi eesmärgiks on toetada kõrgkooliõppe kvaliteeti ja tõsta lõpetajate konkurentsivõimet. Eesmärkide täitmiseks tehakse tihedat koostööd 21 partneriga.

Programmi Primus partnerid:

Programmil on kuus tegevusvaldkonda:

- õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamine
- kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamine
- VÕTA (varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine) rakendamise kvaliteedi arendamine
- strateegilise juhtimise suutlikkuse tõstmise toetamine kõrgkoolides
- uuringute ja analüüside läbiviimine
- õppija toimetuleku toetamine

Primuse eelarve on 14,6 miljonit eurot, millest 95% tuleb Euroopa Liidu Sotsiaalfondist.

Eessõna

Kadrin Kergand, programmi Primus tegevjuht, uuringute ja strateegilise juhtimise koordinaator

2012. aasta oli programmi viies tegutsemisaasta. Kas see on lühike aeg programmi/projekti/institutsiooni jaoks? Inimeste jaoks on see pikk aeg, näiteks on mõne teooria järgi keskmiseks karjääriotsuseks ühel töökohal 3–4 aastat. See tsükkel puudutas 2012. aastal ka meie inimesi. Nii meie Primuse büroos kui ka partnerite juures on koordinaatorid vahetunud. Kindlasti on see positiivne, sest nüüd on meil rohkem primuslasi, kes on andnud oma panuse kõrghariduse paremaks ja kvaliteetsemaks muutmisel.

Mis siis on 2012. aastal tehtud? Täpsed arvud leiab aastaraamatu artiklist „Aasta kokkuvõtte arvudes”. Võrreldes eelmise aastaga on toimunud vähem üritusi. See on ootuspärane, sest ka planeeritud eelarve oli väiksem. Märkimist väärib aga tõsiasi, et väiksema eelarve juures on koolitatud enam õppejõude.

Eelmistel aastatel hoo sisse saanud koostöövõrgustikud jätkasid ka sellel aastal tööd. Välja saab tuua mitmeid saavutusi:

- hoogsat tegevust on jätkanud mentorite võrgustik. 2012. aastal kohtuti kolmel korral ning viidi läbi mentorlusmess “Kuidas õppejõuna ellu jääda?”, lisaks on töörühm kokku pannud „Mentorõppejõu käsiraamatu” (ilmub 2013);
- jätkus kõrgkoolididaktikaalane koolitustegevus, 2012. aastal osales koolitustel üle 3000 õppejõu 67st kõrgkooli struktuuriüksusest või kõrgkoolist,
- lõpule jõudis projekt „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis”, kus kokku osales 17 kõrgkooli/ülikooli struktuuriüksust ja lisaks EÜL (jätkuprotsessis 12 organisatsiooni), kvaliteedialase koolituse ja kogemuse on saanud ligikaudu 300 inimest;
- õppekavaarenduses on toimunud arengud, mida saab kirjeldada arvnäitajatega – näiteks 2012. aastal toetati 252 õppekava arendamist –, kuid ka kvalitatiivsete näitajatega – muutus mõtteviis, seda tänu koolitustele, võrgustikele, meetodilistele materjalidele;
- VÕTA infosüsteemide arendamise töörühm pani Haridus- ja Teadusministeeriumile edastamiseks kokku ettepanekute paketi, mis läheb loodetavasti käiku EHISe arendamisel;

- töötati välja VÕTA e-õpiobjekt, mis annab kasutajale esmateadmised VÕTast ning mis oleks liidetav erinevate e-keskkondadega, sh VÕTA portaali ja tudengiveebiga;
- Primus on astunud edasi suure sammu rahvusvahelistumise suunas, inglise keelde on tõlgitud VÕTA käsiraamat ja Primuse kodulehekülge, on osaletud väliskonverentsidel ning korraldatud rahvusvahelisi üritusi Eestis;
- Primuse uuringutest lähtuvalt on meedias algatatud mitmeid arutelusid, uuringud on publitseeritud nii rahvusvaheliselt kui ka Eestis. Kuigi see pole olnud eesmärk omaette, on siiski märkimisväärne, et Primuse uuringuprojektide põhjal on kaitstud kaks doktoritööd;
- programmi toel on kirjutatud Tudengiveebi artiklid, tänu erivajadustega tudengite toetamisele on paranenud nende liikumine, ligipääs haridusele.

Terve selle aasta jooksul olen korduvalt tundnud tänulikkust suurepärase koostöö eest. Näiteks algas 2012. aasta konverentsiga „Akadeemiline juht kui muudatuste elluviija”, mille korraldusmeeskonda kuulusid Ilja Stõun (TTÜ), Kristi Tenno (TÜ) ja Kadri Kiigema (TLÜ). Vaatamata sellele, et kõik on väga tegusad inimesed, panustati ürituse õnnestumisse 100% ja see on võimas tunne olla sellises töörühmas! Suvisel võrgustikukohtumisel Roosta Puhkekeskuses oli jälle võimalik vaimustuda partnerite loovusest ja innovatiivsusest, kus kõik võrgustikud pakkusid humoorikas võtmes välja versiooni teemal „Mida oleme õppinud”. Aasta jooksul on partnerid pidevalt kaasa mõelnud standarditute ühikuhindade meetodika juurutamisel ning sellest on olnud palju abi.

See koostöö on andnud tulemusi ka 2013. aasta tegevuskavade planeerimisel, kui pakuti välja mitmeid ühisprojekte. Ees ongi sisuliselt viimane tegevusaasta, veel on võimalus kasutada Euroopa Liidu tuge, et toetada oma kõrgkoolide arengut, käima lükata uusi algatusi, koolitada õppejõude, toetada tudengeid. Kasutagem mõistlikult võimalusi, mis meil praegu on!

Edukat 2013. aastat!

Õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamine

Helen Jõesaar, õppejõudude koolituse koordinaator

2012. aastal jätkati usinasti kõrgkoolididaktika-, juhendamise-, mentorlus- ja e-õppe kursuste korraldamist õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamise alal. Ühtekokku toimus 190 koolitust, milles osales 3262 õppejõudu ja praktikajuhendajat. Võrreldes varasemate aastatega on Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli koolituskeskuste kõrval märgatavalt suurenenud ka kõrgkoolide endi korraldatavate sisekoolituste osakaal, mis moodustab koguarvust 29,5% (osalejaid 1248). Arvudele tuginedes tasub märkida, et õppejõudude huvi koolituste vastu aasta-aastalt kasvab: programmi algusest alates on koolitustel osalenud 9914 õppejõudu.

Programmi raames koolitati ja liitus mentorlus-süsteemiga 2012. aastal 33 uut mentorõppejõudu, mille tulemusena tegutseb kõrgkoolides kokku 97 mentorit. Juba varasematest prog-

• rammiastatest tuttava koolitaja Angi Malde-rezi käe all toimus esmakordselt ka mentorõppejõudude koolitajate koolitus. Kolmel korral toimusid ka mentorite piirkondlike võrgustike kohtumised Tallinnas ja Tartus. Lisaks on alustanud tööd õppejõudude koolitajate võrgustiku tööühm, mille eesmärk on tagada õppejõudude koolitajate jätkusuutlik areng kavandatud arenguseminaride abil.

• 2012. aastal jätkas Tartu Ülikool õppejõudude nõustamisteenuse pakkumist. Nii individuaalseid kui ka rühmakonsultatsioone aluseks võttes kasutas õppejõudude nõustamisteenust 64 õppejõudu.

• Programmi esimese tegevusena valmis 2012. aastal neli didaktikaalast trükist ning loodi kolm uut e-õppe kursust.

2012 saavutused

- 190 kursusel koolitati 2053 õppejõudu
- Avaldati neli trükist: „Tonaalstruktuurid”, „Juhend kvaliteetse õpiobjekti loomiseks”, „Häälemängud. Õpik-käsiraamat hääletehnika ja improvisatsioonioskuste arendamiseks” ja „Kvalitatiivse andmeanalüüsi tarkvara Nvivo 10”
- Aktiivselt tegutsevad õppejõudude koolitajate ja mentorite võrgustikud

2013 eesmärgid

- Läbi viia rahvusvaheline konverents „Kõrgharidus – kõrgtasemel õppimine?”
- Valmib 2012. aastal alustatud mentorõppejõu käsiraamat
- Uuringu „Eesti õppejõud 2012” tulemuste kajastamine
- Viia ellu projekt „Mikronäidistundide videoteek õppejõududele, doktorantidele ja üliõpilastele”
- Mentorite ja õppejõudude koolitajate võrgustikes jätkusuutlike tegevuste planeerimine ja tagamine

Ainult 1 küsimus:

Millised olid peamised tegevused teie kõrgkoolis õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamisel 2012. aastal?

Marge Täks, Tallinna Tehnikakõrgkool

Esimesena meenuvad Primuse programmi pakutavad õppejõudude koolitused, kuid aktiivselt kasutatakse ka erialase täiendkoolituse võimalusi. Üheks oluliseks arenguks võib pidada seda, et alates 2012. aastast võeti Tallinna Tehnikakõrgkoolis kasutusele õppejõudude atesteerimise alused, mida on käesoleval aastal plaanis varasemast enam ühtlustada Primuse väljatöötatud „õppejõudude pädevusmudeliga”. Ühtlasi moodustati atesteerimiskomisjon, mille peaeesmärk on õppejõudude sihipärase arengu vajaduse väljasegitamine ja toetamine. Algatuse järgmine loogiline samm on atesteerimiskomisjoni töö ja personali arengustrateegia tihedam integreerimine mentorõppejõudude tegevusega.

Tänaseks on meil Tallinna Tehnikakõrgkoolis neli tublit mentorõppejõudu, kes toetavad aktiivselt nooremate ja uute kolleegide professionaalset arengut ainete ühise planeerimise, elluviimise, tunnivaatluste, ühise õpitulemuste uurimise või muu tegevuse abil. Niisugune koosõppimine on olnud inspireeriv ning rikastav kogemus kõikidele osalistele, mis loob tugeva vundamenti usaldusväärseks koostööks ning pakub ühtlasi uusi võimalusi meie kooli tudengitele.

Inga Karton ja Sirje Kullerkupp, Sisekaitseakadeemia

Peamine tegevus Sisekaitseakadeemia (SKA) õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamisel toimus 2012. aastal ennekõike koolituse alal: koolituskeskuste pakutud avatud koolitustel osales meie 77 õppejõust 20, kes 35 korral osalesid 25 koolitusel. Oma õpetamis- ja juhendamisoskusi eelistavad õppejõud lihvida otsekontaktis koolitajaga, e-õppe raames toimunud koolitustel osalesid vaid üksikud. Avatud koolituste kõrval toimusid SKAs ka sisekoolitused: grupikoolitusena telliti SKAsse väljundipõhise õppe koolitused nii algajatele kui ka edasijõudnutele ning suuremale grupile toimus koolitus „Konfliktijuhtimise anatoomia”. Osaliselt Primuse toel lähetati üks mentorõppejõud koolitajate koolitajana väliskonverentsile. Primuse toel on SKA soetanud 22 eesti- ja võõrkeelset õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamist käsitlevat raamatut. Lisaks koolitati 2012. aastal kahte mentorit, neist üks veel õpib ning teine on mentorite koolitaja. Seitsmest Primuse toel ettevalmistatud mentorist tegutsesid 2012. aastal aktiivselt kaks, neil oli kokku kolm juhendatavat. Koolitatud mentorite paremaks rakendamiseks lisati SKA 2013. aasta prioriteetide hulka süsteemse ja toimiva mentorlus-süsteemi loomine.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et SKA õppejõudude õpetamis- ja juhendamisoskuste arendamise vallas on Primuse koolitustel olnud väga oluline roll. 2012. aasta koolituste mahust, mis oli 16 987 akadeemilist tundi, moodustas Primuse toel läbitud koolituste maht kokku 18% ehk 3002 akadeemilist tundi. Nende, nii juba olemasolevate kui ka juurdeõpitud oskuste eluspüsimist ja täiendamist toetavad kahtlemata ka temaatiline kirjandus ja mentorlus.

Rea Raus, Tallinna Ülikooli koolituskeskus

2012. aasta oli koolituste poolest teguderohke: viisime läbi rohkem koolitusi kui varasematel aastatel. Koolituste hulgas oli nii teada-tuntud koolitusi kui ka täiesti uusi koolitajaid ja teemasid. Ühe uue valdkonnana töömeeste koostöös Tallinna Tehnikaülikooli Majanduskoolituskeskusega õppejõududeni ettevõtluse teema, mis sai väga sooja vastuvõtu osaliseks. Tegemist on riigi tasandil olulise teemaga ning loodame, et saime mitmete koolituste abil õppejõududesse süstida ettevõtlikku mõtlemist ja tahet oma loenguid nende teemadega rikastada. Lisaks alustasime pikaajalise koolitusega, mis toetab õppejõude kui kvalitatiivse uuringu juhendajaid ning millest omakorda on välja kasvanud samateemaline suvekool.

Esmakordselt töömeeste Tallinna Ülikooli tunnustatud innovatsioonikoolitaja Jarno Poskela Soomest, kes andis õppejõududele võimaluse praktiseerida mitmesuguseid loovat mõtlemist toetavaid meetodeid.

Kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamine

Kadrin Kergand

2012. aasta oli viimane aasta, kui sai veel programmi abil lihvida õppekavu, osaleda projektis „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” ning viia ellu parendustegevusi. Kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamise raames toimusid jätkuvalt koolitused ja seminarid. Õppekavade jätkusuutliku arendamise seisukohalt oli oluline õppekavanõustajate koolitamine, 2012. aastal läbis õppekavanõustajatele mõeldud 6 EAP mahus koolituse 46 nõustajat (kokku on koolitatud 132 nõustajat). Toimus ka nõustajate jätkukoolitus „Tõhusa tagasiside andmine”, kus osales 27 nõustajat. Lisaks toimusid koolitused „Ettevõtlusõpe mittemajanduserialade õppejõududele” (osalejaid 24), „Praktika kõrgkoolis” (osalejaid 18) ning „Arengekavad teooriast praktikasse” (osalejaid 24).

Programmist toetati 252 õppekava arendust. 29 õppekavale anti eksperthinnang, kus hinnati õppekava eesmärgid ja õpiväljundeid, moodulite eesmärgid ja õpiväljundeid ning hindamist. Ekspertiisi tegid nii tööandjad kui ka kõrgkoolide enda õppekavanõustamisspetsialistid. Õppe-

kavade arendus toimub pidevalt, st ühte õppekava on arendatud igal aastal. Kindlasti jätkub õppekavade arendus ka tulevikus kõrgkoolide enda algatusel ja toel.

Kuna praktika teema on olnud läbi aegade üks õppekavaarenduse valdkondi, siis selle arengu toetuseks anti välja juhendmaterjal „Projektipõhine praktika kõrgkoolis. Juhendmaterjal” (Rutiku, S., Lorenz, A., Pedak, E., 2012).

Et tegemist oli viimase aastaga, siis toimus ka rida kokkuvõtvaid üritusi. Projekti „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” lõpuseminaril, milles osales 102 kõrgkoolide esindajat, jagati kogemusi ja häid tavasid. Võrgustiku viimasel kohtumisel tutvustati analüüsi „Kokkuvõtte programmi Primus toetatud õppekavade arendusest perioodil 2008–2012”, kus ühisarutelude tulemused jõudsid ka analüüsi lõppraportisse. Lisaks kokkuvõttele õppekavaarenduses toimunud muutustest antakse analüüsis soovitusi edasiseks tegevuseks.

Kvaliteediprojekti lõpuseminar septembris
Foto: Marianne Võime

2012 saavutused

- Projekti „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” edukas lõpetamine
- Kõrgkoolidesse on lisandunud koolitatud väljundipõhiste õppekavade spetsialiste (kõrgkoolid ise viisid läbi 8 koolitust 168 osalejale, 80 seminari 1680 osalejale (õppejõud, tööandjate esindajad ja kõrgkoolide juhtkonnad)
- Valmis sai juhend „Projektipõhine praktika kõrgkoolis. Juhendmaterjal” (2012). Rutiku, S., Lorenz, A., Pedak, E.
- Valmis sai analüüs „Kokkuvõtte programmi Primus toetatud õppekavade arendusest perioodil 2008–2012” (2012). Vanari, K., Vilgats, B.

Ainult 1 küsimus:

Milliseid arendusi tehti programmi Primus toel teie kõrgkoolis õpiväljundipõhise õppe arendamisel?

Irena Bartels, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool

Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis leidis programmi „Tegevus 2” raames kõige suurema mahu õppekava arendamisel õpiväljundite ajakohastamine töökeskkonnast tulenevate ettepanekute alusel. Selle eelduseks oli pidev koostöö kutseala esindajate, tööandjate, üliõpilaste, vilistlaste ning erialaliitudega, et leida häid tavasid õppekava elluviimiseks teooriast praktikasse ning vastupidi. Tänu õpiväljundipõhisele õppele sai kõrgkool kutseala esindajad endale lähemale tuua, selle tulemusel said õpiväljundid kutsekõrgharidusele omasema ja selgema sõnastuse. Toimus nn peegeldamine, mis aitas ja aitab edaspidigi nii kõrgkoolil kui ka tööandjal järgida ning paremini mõista kummagi tehtavaid parendusi ja ettepanekuid. Meeskonnatööna õppekava arendamine nende aastate jooksul tugevdas ja tekitas vastastikku toetavad ning austavad suhted. Kõigil osalistel kujunes selge arusaamine sellest, kuidas on mingis keskkonnas võimalik teatud õpiväljundeid omandada ja hinnata. Kui vaadelda Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli õppekavu, siis saadi tänu õppekava nõukogude ning Eesti ja välisekspertide eksperthinnangutele tänuväärseid ja konstruktiivseid ettepanekuid. Selle tulemusel tehti nii mõneski õppekavas struktuuriline muudatus, et õppekava kompaktsus oleks kõigile osalistele üheselt mõistetav.

Katre Koit, Tallinna Tehnikaülikool

2012. aastal Primuse toel läbiviidud alal võib ühe olulise aspektina välja tuua õppekavajuhtidele suunatud tegevuse.

Õppekavajuhi peamine ülesanne on juhitava õppekava pidev sisuline arendamine ja ajakohastamine. Kuna õppekavajuhi roll on TTÜs suhteliselt uus, siis alustasime õppekavajuhtide koondamisest ühtsesse võrgustikku, oleme jaganud neile kohuste täitmiseks vajalikku infot ning kaasanud õppekavajuhte nende rolli ja kohustusi määratlevate dokumentide koostamisse.

Samuti tootsin välja TTÜ üliõpilasesinduse ellukutsutud tudengite hariduse kvaliteedi töögrupid, mille liikmete koolitamist finantseeriti Primuse vahenditest.

Töögruppide eesmärk on hariduse kvaliteedi tõstmine tudengite tagasiside ning ettepanekute abil. Tudengid analüüsisid õppekavade ja õppetöö aspekte ning koostasid selle põhjal teaduskondadele tagasisideraportid.

VÕTA rakendamise kvaliteedi arendamine

Raul Ranne, varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise koordinaator

2012 oli jätkutegevuste aasta – kui 2011. aastal rajasime mitmes VÕTA valdkonnas edasimineku baasi, siis 2012. aastal astusime sammu edasi, et viia vajalikud tegevused ka ellu.

Vahest kõige olulisem arendus oli VÕTA kvaliteediprotsessi lõpuleviimine. Protsess, mis algas juba 2010. aastal VÕTA põhimõtete väljatöötamisega, lõppes edukalt, kui Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor, Tallinna Tehnikaülikooli sotsiaal- ja mehaanikateaduskond ning Tallinna Ülikooli Kasvatusteaduste Instituut ja Haapsalu Kolledž läbisid edukalt VÕTA välishindamise. Pilotprojektis osalenud koolide tagasiside oli piisavalt hea, sellele tuginedes otsustati välishindamisega jätkata ka 2013. aastal, kui välishindamise läbivad Sisekaitseakadeemia, Eesti Lennuakadeemia, Eesti Maaülikool ning Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskond.

Aasta alguses tegutses mõnda aega ka infosüsteemide arendamise töörühm, kes töötas välja ettepanekud EHISe arenduseks, mille abil saaks

tulevikus hakata VÕTA ning mobiilsusstatistikat koguma elektrooniliselt koolide õppeinfosüsteemidest otse EHISesse. EHISe arendus ise lükkus 2013. aastasse.

Ei jäetud tähelepanuta ka VÕTA hindajaid – nende jaoks valmis aasta lõpus uus hindaja juhend, mis on märkimisväärne edasiarendus LÜKKA raames ilmunud VÕTA hindaja juhendist. 2013. aasta jooksul peaks hindaja juhend olema kättesaadav ka vene ja inglise keeles.

Ja muidugi jätkusid tavapärasemad tegevused: VÕTA võrgustik kohtus kaks korda, õpiti teiste riikide kogemustest, korraldades õppereise ning külastades rahvusvahelisi üritusi, hangiti vajaminevat kirjandust, toetati hindajate tööd intervjuude läbiviimisel, arendati õppeinfosüsteeme.

Rahvusvahelist tunnustust Eesti VÕTA arengutele näitab tõsiasi, et 2012. aastal valiti Eesti Euroopa VÕTA võrgustiku (ERPLN) eesistujariigiks.

2012 saavutused

- Pilotprojektina viidi kolmes kõrgkoolis läbi VÕTA välishindamisprotsess, protsessi jätkatakse 2013. aastal
- Viidi läbi VÕTA hindajate koolitusi 205 osalejale, VÕTA eneseanalüüsialaseid koolitusi ja seminare 482 osalejale. Erinevatel VÕTA seminaridel osales 1291 inimest, VÕTA infopäevadel oli 1738 osalejat
- Töötati välja VÕTA hindajate juhend
- VÕTA rakendamise sagedus kasvas 2012. aastal võrreldes 2009. aastaga 31%

2013 eesmärgid

- Jätkata VÕTA välishindamisprotsessi, protsessis osalevad 4 kõrgkooli ning 1 kutseharidusasutus (Haapsalu Kutsehariduskeskus)
- Viia läbi õppereise, tutvumaks välisriigi VÕTA-alaste kogemustega
- Korraldada rahvusvaheline seminar, võtmaks kokku Primuse VÕTA arendused ning tutvustamaks Euroopas laiemalt Eesti edusamme

Ainult 1 küsimus:

Mis oli teie kõrgkoolis kõige olulisem arendus VÕTA valdkonnas 2012. aastal?

Lilian Ariva, Eesti Maaülikool

2012. aasta kõige olulisem märksõna oli üliõpilaste kaasamine. Sel aastal osales seminaridel ja koolitustel rekordarv üliõpilasi ning rääkisime nii VÕTast üldiselt kui ka eneseanalüüsist, VÕTA ja õppekava seostest, elukestvast õppest jms.

Teine oluline sündmus meie jaoks oli väliskogemus: nii selle saamine (osalemine mitmel seminaril ja konverentsil, uute raamatute soetamine ja lugemine) kui ka oma kogemuste jagamine (korraldasime ise ühe konverentsi ning mitu seminari, kus muu hulgas räägiti ka VÕTast). Sellega seoses saime ise kogemusi, jagasime kogemusi ning võrdlesime enda ja teiste võimalusi, oskusi ja soove. Kokkuvõtvalt: 2012. aastal oli meil VÕTA raames taas õppimise aasta – õpetasime ise ja õppisime ka teistelt.

Liana Roos, Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor

Kõige olulisemaks pean seda, et 2012. aastal võtsid Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor VÕTA protsessi osalised tänu aktiivsele kasutusele omaks ning töötasid sisse varem loodud elektroonilise VÕTA taotluskeskkonna arendused. Oleme koostöös Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor (EEK) IT-osakonnaga püüdnud õppeinfosüsteemi VÕTA taotluskeskkonna muuta võimalikult kasutajasõbralikuks nii taotlejale, nõustajale kui ka hindajale: näiteks saavad VÕTA hindajad uute esitatud taotluste kohta automaatselt oma e-posti aadressile; lisatingimuste esitamise või taotluse hindamise kohta laekub teade taotleja meilipostkasti; kuna tagasisideteadotlused ja hindamisotsused on kirjas sealsamas keskkonnas taotluse juures, on hindamisprotsess kõikidele osapooltele lihtsalt ja selgelt jälgitav.

2012. aasta suvel sisseastujatel oli esmakordne võimalus esitada VÕTA taotlus juba enne õpingute alustamist – mitte sisseastumistingimuste täitmiseks, vaid sisseastujate praktilisest vajadusest saada juba enne õpingute alustamist teada, kas ja mil määral võiksid nende varasemad kogemused sobida EEK õppekava täitmise hulka arvestatuks. Käesoleval aastal on meie eesmärk muuta ka sisseastujate VÕTA taotlemise protsess elektrooniliseks.

Väärtusliku tagasiside ning objektiivse kõrvalseisja pilgu EEK VÕTA eeskirjadele ja protsessile saime, kui osalesime VÕTA välishindamise pilotprojektis. Eneseanalüüsi läbiviimine, protsessi ja dokumentide analüüsimine võrdluses VÕTA põhimõtetega, raporti kirjutamine ning välishindamismeeskonnaga kohtumine oli meie jaoks kogemus, mis meid paljugi muutis. Ühelt poolt võimaldas see kogemus meil ise tehtud tööle tagasi vaadata ning analüüsida juba läbiviidud arendusi, teisalt on läbitud protsess meie suunanäitajaks edasiste VÕTA valdkonna tegevuste planeerimisel. Välishindajatelt saadud tagasiside pani meie õlule ka suure sisemise vastutusekoorma valdkonna samaväärsele edasiarendamisele ning VÕTA teadlikkuse arendamisele Eesti Ettevõtluskõrgkoolis Mainor.

VÕTA võrgustiku seminar septembris
Foto: Marianne Võime

Strateegilise juhtimise suutlikkuse tõstmise toetamine kõrgkoolides

Kadrin Kergand

Programmi elluviimise ning juhtimise seisukohalt on olnud stabiilne aasta, tegevuskavad on täidetud, eelarve kasutatud 85% ulatuses.

Jätakuvalt tegutseb valdkonna koostöövõrgustik, programmi tegevuste elluviimise ning programmi indikaatorite täitmise on kaasatud partnerid. Struktuuritoetuste kasutamise toetamiseks telliti OÜ-lt Addenda koolitus „Projektide finantsjuhtimine struktuurifondide kasutamisel”, kus osales 9 partneri esindajat.

Strateegilise juhtimise suutlikkuse tõstmist on toetatud juhtimissuutlikkuse arendamise ja teadvustamise abil. Aasta alguses viidi läbi konverents „Akadeemiline juht kui muudatuste elluviija”, mille eesmärk oli väärtustada juhtimist ja toetada neid juhte, kes ise peavad ennast pigem akadeemiliseks töötajaks kui juhiks ning kellele juhtimine on pigem tüütu lisakohustus. Lisaks toimus ka sellel aastal keskastmejuhtide koolitus, kus osales 22 juhti.

Programmi elluviimise seisukohalt on eriti oluline koostöö ning selle toetamiseks on läbi viidud mitmeid kohtumisi, nt kolm rakenduskõrgkoolide õppeprorektorite kohtumist, rakenduskõrgkoolide õppeprorektorite suveseminar ning rakenduskõrgkoolide õppeprorektorite õppereis Portugali. Partnerid korraldasid enda kõrgkoolides 2012. aastal 3 koolitust (73 osalejat) ja 38 seminari (1221 osalejat). Kõik partnerid viisid juhtidele läbi vähemalt ühe seminari, kus arutati programmi Primus teemasid – sellega kaasatakse juhtkond programmi elluviimise.

Jätkus ka eelmisel aastal alguse saanud tava, et vähemalt kord aastas kohtuvad ühel suurritusel kõikide võrgustike liikmed. 2012. aastal toimus see Roosta Puhkekeskuses ning ürituse teema oli „Mida oleme õppinud”, lisaks toimus seminari raames kommunikatsioonikoolitus.

2012 saavutused

- Programmi tegevuste edukas elluviimine ning eelarve täitmine
- Juhtimissuutlikkuse tõstmine (koolituste, konverentside ja koostööseminaride abil)

2013 eesmärgid

- Programmi vahendite kasutamine (sh varasemate aastate kasutamata ressursside sihipärane kasutamine)
- Standarditud ühikuhindade rakendamine

Ainult 1 küsimus:

Mis oli seoses programmiga Primus teie kõrgkoolis 2012. aasta kõige olulisem sündmus?

Mare Maruste, Eesti Maaülikool

Keskastmejuhtide suveülikoolis teemal „Töömotivatsioon. Organisatsioonikultuur ja väärtuspõhine juhtimine” osales 4 töötajat. Kõrgkooli keskastmejuhtide koolitusel osales kolm töötajat. Planeerisime tegevuskavasse seminari teemal „Kõrgharidusreformist tulenevate muudatuste juhtimine”, kuid ei pidanud vajalikuks korraldada kahepäevast seminari, kuna ei leidnud pädevaid esinejaid ja piisavalt teemasid seminari sisustamiseks.

Kõige olulisemaks sündmuseks kujunes kahepäevane arenguseminar, mis toimus Pühajärvel 5.–6. detsembril 2012. Seminarist võttis osa 71 akadeemilise struktuuri esindajat ja ülikooli juhtkond. Seminaril esines ka Haridus- ja Teaduministeriumi kõrghariduse osakonna juhataja Mart Laidmets teemal „Kõrgharidusreform ja tulemusleping”.

Eda Vahero, Lääne-Viru Rakenduskõrgkool

Tööd ja tegemised, mis ladiusalt laabuvad, ei jää tavaliselt meelde. Projekti „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” jätkuprojektid ei läinud meil libedalt, kuid meenuvad kohe, kui nimetatakse eelmist aastat ja programmi Primus. Vaatamata mõningatele arusaamatustele pean jätkuprojekti edukaks ja meie kõrgkooli jaoks oluliseks. Programm võimaldas seminare, uuringuid ja koolitusi, millele tuginedes valmis turundusstrateegia, lepiti kokku kooli võtmetulemused ja indikaatorid, mille seostamine arengukavaga veel jätkub. Väärtuslikuks pean konsultandi ja hindajate rolli – väljastpoolt tulnud inimeste vaated mõjutasid kindlasti meie mõttemudeleid.

Strateegilise juhtimise Suur võrgustiku kohtumine
Foto: Maris Saar

Uuringute ja analüüside läbiviimine

Kadrin Kergand

2012. aastal valmis 14 uuringut, mis on avaldatud mitmes trükises (sh teaduspublikatsioonides). Lisaks on toimunud kaks uuringute tulemusi tutvustavat üritust. On loodud uuringuraportite sari „Programmi Primus haridusuuringud” (põhiseeria ISSN nr 2228-0618), milles 2012. aastal ilmus 2 trükist:

- „Koolilõpetajad ja nende karjäärivalikud” (2012). Mägi, E., Nestor, M.;
- „Mittetraditsiooniline tudeng kõrgkoolis” (2012). Saar, E., Tamm, A., Roosalu, T., Roosmaa, E L.

Uurijad on uuringute tulemusi esitlenud 24 rahvusvahelisel konverentsil, avaldamiseks on vastu võetud 13 teaduspublikatsiooni.

Lisaks määras Haridus- ja Teadusministeerium programmi Primus järgmise uuringu EUROSTUDENT V eestvedajaks. Selleks esitati Euroopa Komisjonile taotlus 11 400 euro ulatuses rahvusvahelise üliõpilasuuringu EUROSTUDENT V

konsortsiumis osalemise kaasfinantseerimiseks. Uuring ise viiakse läbi programmi vahenditega ning läbiviija leidmiseks korraldati hange.

Uuringute jätkusuutlikkusele ja järelkasvule on pööratud suurt tähelepanu, koostöös Eduko programmiga viidi läbi seminar „Kaasaeg sotsiaal- ja käitumisteadustes: teadus, mängu- teadus ja teaduse mängimine” ning uuringute suvekool „Uuringu või analüüsi finantseerimise taotlemine: Kes peale ei löö, see väravasse ei saa”.

Programmi raames teostatud uuringute põhjal on kaitsnud 2 doktoritööd:

- Triin Kurrikoff (2012). *Interpersonal relationships and behaviour: Moderation by functional gene variants*. Tartu Ülikooli Kirjastus. Juhendaja professor Jaanus Harro;
- Karin Täht (2012). *The cross-cultural view on students' motivation to learn*. Tartu Ülikooli Kirjastus. Juhendaja dotsent Olev Must.

2012 saavutused

- 14 valminud uuringut/analüüsi
- Kaitsnud kaks doktoritööd
- Uuringutulemuste põhjal valminud trükised

2013 eesmärgid

- Teadusartiklite kogumiku „Higher Education at a Crossroad: the Case of Estonia” valmimine
- Uuringuandmete säilitamise tagamine
- Uuringutulemuste levitamine ning uuringutulemustel põhineva kõrgharidusvaldkonna diskussiooni hoidmine/tekitamine

Ainult 1 küsimus:

Mida on Primuse uuringutoetused võimaldanud uuringute valdkonnas ära teha?

Marvi Remmik, Tartu Ülikool

Primuse uuringutoetus on võimaldanud teha uurimistööd n-ö uues, alustavas valdkonnas. Õppejõudude õpetamisoskuste, professionaalse arengu, identiteedi jms teemadele pole varem Eestis tähelepanu pööratud. Primuse vahendid on võimaldanud tutvustada oma uurimistulemusi rahvusvaheliselt, konverentsidel ja publikatsioonides ning esindada Eestit vastavate professionaalide/ekspertide ringis.

Uurimuse eriline väärtus on uurimuse kestus, mis võimaldas algajate õppejõududega kontaktis olla ning nende arengut kaardistada mitme aasta vältel. Praegune kogemus kinnitab, et ühe intervjuu põhjal poleks mitmed teemad ja probleemid tõstatunud.

Lisaks on võimaldanud Primuse uurimistoetus kujundada töörühma, kes keskendub sellele valdkonnale.

Peep Nemvalts, Tallinna Ülikool

Kõrgharidus on olulisim lüli teaduse ja ühiskonna vahel, sest ülikoolides vahendatakse kõige värskemaid teadustulemusi tulevastele haritlastele. Haritlaste mõjul levib ühiskonna arenguks vajalik teadmus kõigini: õpetajahariduse kaudu üldhariduskooli õppuriteni, täiendõppe ja aimetekstidena täiskasvanuteni. Kuigi rahvusvaheline teadussuhtlus vajab mõnd ühist keelt, tuleb teadmised rahva sekka viia emakeeles. Rahvusvahelistumine ei tähenda ükskeelsust, näiteks ingliskeelsetumist, vaid mitme keele valdamist. Seetõttu on Eestis äärmiselt tähtis pöörata rohkem tähelepanu sellele, kuidas selge ja täpse keelega kõrghariduses teadmisi edastatakse. Eesti keel on vältimatu mõttetöö- ja tunnetusvahend iga eesti õpetlase ja üliõpilase jaoks. Äsja Primuse programmi toel Tallinna Ülikoolis valminud esmauuringust selgus, et suur osa küsitletud doktorante jääb häta eestikeelseid termineid vajades ning ligi kolmandikule nii looduskui ka humanitaarteaduste doktorantidest tekitab eesti keeles kirjutades raskusi lauseehitus. Sedasama kinnitas ka doktorantide tekstide eritelu. Järelikult on kõrgharidusuuringuis vaja senisest enam ja järjekindlamalt tegelda eesti teaduskeele kui täppistööriista rolliga kvaliteedi tagajana – eriti eestikeelse tasuta kõrghariduse tingimustes.

Uuringute infopäev septembris
Foto: Marianne Võime

Õppija toimetuleku toetamine

Anu Lepik, üliõpilaste tugiteenuste koordinaator

2012. aastat võib paljuski pidada koostöö aastaks. Väiksemad kõrgkoolid on sageli ühendanud jõud, leidmaks vajalikku ressursi koolituste ja seminaride läbiviimiseks, seda nii ideede kui ka kulude ratsionaalseks jagamiseks. Näiteks õpi- ja karjäärinõustajate koolitused pole kindlasti ühe kooli töötajate põhised. Ka üliõpilastele suunatud üritused ülevatavad ühe kooli piire: head näited on Tallinna Ülikool ja Tallinna Tehnikaülikool, kes ootavad oma karjääriteemalistesse seminaridesse mõlema kooli tudengeid. 2012. aastasse jääb ka üheksa kõrgkooli ühisprojekti „Eesti kõrgkoolide ja sisseastujate ja üliõpilaste ning tööandjate teabekeskonna „Tudengiveeb” loomine”. Programmi Primus kaudu toetati tudengiveebi ettevalmistavate seminaride korraldamist (kaks seminari, 27 osalejat) ning 174 artikli kirjutamist. Erivajadustega üliõpilaste paremaks toetamiseks mõeldud töötajate ja üliõpilaste infotundide teemadeks on nõu saadud teistelt koolidelt, eriti Tartu ülikoolilt. Muide, tänaseks on „Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat”

(autorid K. McMillan, J. Weyers) saanud suure populaarsuse tõttu kordustrukki, kuid lisaks on see ka digitaliseeritud ning kohandatud kasutamiseks nägemispuudega lugejale. Erivajadustega üliõpilastest stipendiumisaajate arv on stabiliseerunud, 2012. 2013. õppeaasta sügissemestril sai stipendiumi 79 üliõpilast üheksast kõrgkoolist. Lisaks pööravad kõrgkoolid järjest enam tähelepanu teavitustööle: Erivajadustega üliõpilaste toetamisele kui ka nende õppimisvõimaluste tutvustamisele. 2012. aastal korraldati erivajaduste teemal 17 seminari ja infotundi 728 osalejaga.

Programmi „Tegevus 6” üks prioriteetseid tegevusi on kindlasti esmakursuslaste toetamine õpingute alguses. Traditsiooniks on saanud tudengiteatmike väljaandmine (16 kõrgkooli, 14 460 eksemplari). Algaja õppija akadeemilist edasijõudmist toetavaid koolitusi oli 39, osalejaid 2035, õpi- ja karjäärinõustamisseminare oli 98, osalejaid 1963, ning lisaks 81 infotundi ja muud üritust kokku 1840 osalejale.

2012 saavutused

- Õpi- ja karjäärinõustamiskoolitustel ja -seminaridel osalejate arvu kasv
- Teadlikkuse kasv erivajadustega üliõpilastest ning nende toetamisest
- Eesti kõrgkoolide ning sisseastujate, üliõpilaste ja tööandjate portaali „Tudengiveeb” sisuartiklite koostamine

2013 eesmärgid

- Esmakursuslaste toetamine nende õpingute alguses õpioskuste- ja karjääriplaneerimisalaste koolituste, seminaride ja infotundide abil
- Tuutorite koolitamine
- Nõustajate täiendkoolitused nõustamistehnikaoskuste arendamiseks ning üliõpilaste õppimise ja õpioskuste toetamiseks
- Erivajadustega üliõpilaste stipendiumid

Ainult 1 küsimus:

Millised olid peamised tegevused teie kõrgkoolis õppijate toimetuleku toetamise vallas 2012. aastal?

Kadri Osula, EBS

Möödunud aastal keskendusime peamiselt õpioskuste kursustele ning seminaridele. Viisime läbi mitmeid õppijate toimetulekut toetavaid koolitusi: õpioskuste arendamine, karjääriplaneerimine, tuutorlus. Koolituse lõpetas edukalt 70 üliõpilast, kuid osalejaid oli rohkemgi.

Ligi 50 esmakursuslast osales ka algajat õppijat toetavatel seminaridel, kus kontsentreeritult käsitleti samuti nii õpioskuste kui ka karjääriplaneerimise teemasid. Tudengitele meeldisid seminarid väga: suureks väärtuseks peeti ühise meeskonnatunde ning koosõppimise kogemist kohe õpingute alguses, teisel kuul. 2013. aastal jätkame nii koolituste kui ka seminaridega, ka Primuse programmi lõppemise järel, kuna tudengid ja õppejõud on need väga hästi vastu võtnud.

Samuti on töötajate seas kõrgelt hinnatud õpinõustajate koolitused, mille suurim väärtus on osalejate sõnul kõrgkoolidevahelise võrgustiku loomine ning üksteise kogemustest õppimine.

Liis Miller, Infotehnoloogia Kolledž

2012. aastal keskendusime IT-kolledžis erivajadustega õppijate õppimistingimuste täiustamisele. Selleks soetasime programmi Primus ning Haridus- ja Teadusministeeriumi toel auditooriumidesse reguleeritava kõrgusega laudad, mis hõlbustavad konspekterimist ratastooli kasutavatel tudengitel, ning üliõpilaste iseseisva ja rühmatöö ruumi tugitehnoloogiliste lahenduste komplekti liikumis- ja koordineerimispuudega tudengitele, kellel tavaarvuti kasutamine on raskendatud. Nimetatud abivahendid võimaldavad erivajadusega õppijatel paremini (tehnilises) õpikeskkonnas toime tulla ning seeläbi edukamalt õpingud läbida.

2012. aastal jätkusid IT-kolledžis juba traditsiooniks muutunud õppijate toetamise tegevused: tuutoritunnid, tuutorite infopunkt ja eelnädalal rebastele peetud välisloeng „Huvitav eriala, mis sunnib õppima iga päev ja igal pool”. Tuutorid said end taas rakendada Erasmus programmi kaudu IT kolledžisse õppima asunud tudengite vastuvõtmisel. Rõõmustav on tõdeda, et 2012. aastal oli IT kolledži tudengite huvi tuutorite koolituse läbimise ja tuutorina tegutsemise vastu varasemast märgatavalt suurem: kolledžisse lisandus 18 tegutsemistahtelist ja abivalmis tuutorit. Nagu eelmistelgi aastatel, liitusid IT kolledži tuutorite koolitusega Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor, Eesti Mereakadeemia ning Tallinna Ülikooli Pedagoogilise Seminari tulevased tuutorid; tuutoritööks vajalikke teadmisi ja oskusi omandati Tallinna Tehnikaülikooli õppejõu ja tuutorite koolitaja Liina Randmanni juhendamisel. 2012. aastal jätkasime ka tuutorite seminaride traditsiooni: kevadseminaril said tuutorid ja teised tudengid täiendada end ajujuhtimise teemal (seminari viis läbi Tallinna Ülikooli karjäärinõustaja Ave Vilu) ning aastalõpu seminaril Saviklubis tunnustasime tuutoreid nende tänuväärse tegevuse eest õpingukaaslaste toetamisel.

Kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamine (2008–2012)

Kadrin Kergand

2012. aastaga lõppes üks programmi tegevustest: kvaliteetse õpiväljundipõhise õppe arendamine. Tegevuse eesmärk oli õpiväljundipõhise õppe arendamine, rakendades õppekavanõustajaid, analüüsidest koostöös partneritega õppekavade ja kvalifikatsioonide ühilduvust ja edasiliikumisteid ning toetades enesehindamise läbiviimist. Planeeritud eelarve oli 1 933 327 eurot, mis kasutati ära 101%iselt.

Mida tehti?

Kõige olulisemateks suundadeks kujunesid õppekavaarendus ning enesehindamise toetamine. Arendati ka koostööd Kutsekojaga õppekavade ning kvalifikatsioonide ühilduvuse alal. Terve perioodi jooksul käis koos valdkonna koostööõrgustik, kus otsustati eelarveaasta rahastamisprioriteetid ja -prioriteetid ning vahetati häid tavasid.

Õppekavaarendus toimus hoogsalt eelkõige partnerite juures, seega võib öelda, et kõik õppekavad vaadati vähemalt korra läbi. Kord aastas esitatavate aruannete kohaselt toetati ajavahemikul 2008–2012 kokku 647 õppekava 1512 korral. Need arvud võivad tunduda esmapilgul väga suured, kuid siinjuures on oluline märkida, et ühte õppekava on arendatud igal aastal, näiteks ühel aastal pädevuste, teisel aastal hindamise osa, õppekava õpiväljundi arendamist jms. Kuna tegemist oli piisavalt pika perioodiga, siis on praeguseks ka osa õppekavu kinni pandud.

Aastatel 2010–2012 anti eksperthinnang 163 õppekavale. Eksperthinnang anti tervikõppekavale, hinnati õppekava eesmärke ja õpiväljundeid, moodulite eesmärke ja õpiväljundeid ning hindamist. Ekspertiisi tegid nii tööandjad kui ka kõrgkoolide enda õppekavanõustamisspetsialistid.

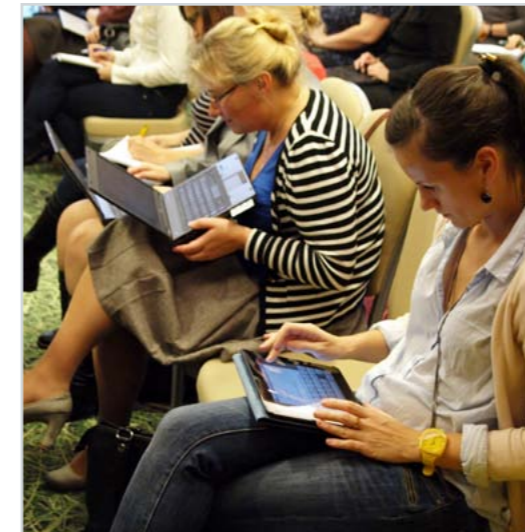
Õppekavaarendust on aidanud ka õppekavadega tegelevate inimeste koolitamine. Niimoodi on ühtne õppekavade tegelevatel inimestel arenenud välja ühtne keelekasutus ja terminoloogia. Kogu perioodi jooksul toimus 48 kooli-

tust teemal „Väljundipõhine õppekava kõrghariduses”, milles osales 1218 inimest. Kätlin Vanari ja Birgit Vilgats töid analüüsis „Kokkuvõtte programmi Primus toetatud õppekavade arendusest perioodil 2008–2012” välja, et kui programmi alguses olid enamikul partnerkõrgkoolidel väljundid kirjeldatud osaliselt, siis programmi lõpus on õppekavad kirjeldatud väljundipõhiselt nii õppekava, mooduli kui ka õppeainete tasandil. Üle on saadud mitmest puudujäägist, mis programmi alguses olid õppekavades tüüpilised (Vanari & Vilgats, 2012).

Enesehindamise toetamiseks alustati projektiga „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis”, mille käigus kõrgkool analüüsis oma tegevust, tugevusi ning parendusvaldkondi. Sellele järgnes jätkuprotsess, kus enesehindamisest saadud tagasisidele tuginedes oli võimalik viia ellu parendustegevusi, et toetada kõrgkooli kvaliteedijuhtimise süstemaatilist arengut. Protsessi edukaks elluviimiseks koolitati kõrgkoolide enesehindamismeeskondi ja välishindajaid, viidi läbi kõrgkooli enesehindamine ja koostati enesehindamisraport, kõrgkooli hindasid ka välishindajad ning koostati tagasiside raport ning tunnustati neid kõrgkooli, kes panustavad enam kvaliteedisüsteemide arendamisse ja paistavad silma heade tulemustega. Kogu protsessi toetasid rahvusvahelise kvaliteedikogemusega eksperdid, kes olid nii kõrgkoolidele kui ka välishindajatele abiks enesehindamis- ning tagasiside raportite koostamisel (Lorenz & Tina, 2010).

Projektis „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” osales 17 kõrgkooli struktuuriüksust ning Eesti Üliõpilaskondade Liit, jätkuprotsessis osales 12 organisatsiooni. Oluline on märkida, et kokku on kvaliteedialase koolituse ja kogemuse saanud ligikaudu 300 inimest (Lorenz, 2012).

Projekti „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” 17. oktoobril 2012 toimunud lõpuseminaril ütles Eesti Kõrghariduse Kvaliteediagentuuri juhataja Heli Mattisen, et projektil oli positiivne mõju nii õppekavagruppide kvaliteedihindamisele kui ka institutsionaalsele akrediteerimisele.

Kvaliteediprojekti lõpuseminar septembris
Foto: Marianne Võime

Valminud materjalid:

- Pilli, E. (2008). Kokkuvõtte programmi Primus partnerite seas läbi viidud väljundipõhiste õppekavadele ülemineku küsitlusest.
- Rutiku, S., Valk, A., Pilli, E., Vanari, K. (2009). Õppekava arendamise juhendmaterjal.
- Aru, M. (2010) Kuidas praktikast õppida.
- Lorenz, A., Tina, A. (2010). Pilootprojekti „Kvaliteedikindlustamine kõrgkoolis” analüüs, 31 lk, SA Archimedes Primuse programm. Inglise keeles *Quality assurance in Institution of Higher Education*.
- Vahttramäe, A., Sikk, J., Kaldma, M., Reva, E., Koit, K., Varendi, M. (2011). Praktika kõrgkoolis.
- Vanari, K., Vilgats, B. (2012). Kokkuvõtte programmi Primus toetatud õppekavade arendusest perioodil 2008–2012.
- Videoklipid: praktika planeerimine; praktika sooritamine; praktika lõpetamine.
- Kõrgkoolide kvaliteedi hindamise indikaatorid. Valk, A. (2010).
- Lorenz, A., Tina, A. (2010). Pilootprojekti „Kvaliteedikindlustamine kõrgkoolis” analüüs. Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis – parendusprojektid (2011) – kokkuvõtte jätkuprogrammis osalenud kõrgkoolide projektidest ja tulemustest.
- Pääsuke, A.-L. (2012). Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis 2011–2012 osalejate tagasiside – tagasiside küsitluse kokkuvõtte.
- Rutiku, S., Lorenz, A., Pedak, E. (2012). Projektipõhine praktika.

Väljatöötatud koolitused:

- Väljundipõhine õppekava kõrghariduses (6 EAP).
- Praktika kõrgkoolis koolitusmoodul ja materjalid (6 EAP).
- Ettevõtluse väljundid ja moodul mittemajanduserialade õppejõududele.

Toetatud konverentsid:

- Ettevõtlus, ettevõtlikkus ja innovatsioon rakendusõrgkoolis. 7.04.2010, 223 osalejat.
- Õppekava arendus ja tööandja ootused – kas ületamatu vastuolu? 25.11.2010.
- Kõrgkool ja tööandja – parimad õppekava loojad. 15.10.2010, 193 osalejat.
- Kutse kvalifikatsioon – pomm või komm? 26.04.2011, 162 osalejat.
- Mergers in Higher Education – Success or Failure? 5.10.2012, 149 osalejat.

Kasutatud materjalid:

- Kvaliteedikindlustamine kõrgkoolis, Anneli Lorenz. SA Archimedes programm Primus. Annika Tina. Tartu Ülikool 2010.
- Programmi Primus aastaaruanded 2009, 2010, 2011, 2012.
- Lorenz, A. Ettekanne „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis? 2008–2012”. 17.10.2012, http://primus.archimedes.ee/sites/default/files/4.%20Lorenz_17%2010%202012.pdf.
- Vanari, K., Vilgats, B. (2012). Kokkuvõtte programmi Primus toetatud õppekavade arendusest perioodil 2008–2012.

Raamatud 2012

Tonaalstruktuurid. Harmoniaõpik edasijõudnutele.

Kerri Kotta

Väljaandja: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

Raamat ilmub sarja „Tõid muusikateooria alalt” neljanda väljaandena. Vormilt erineb see olulisel määral sarja eelmistest köidetest, millest kaks on artiklikogumikud ja üks täiemahuline monograafia. Kuigi antud raamat sisaldab algupäraseid uurimusi, on selle näol tegemist eelkõige kõrgkooliõpikuga, mille peamiseks adressaadiks on muusikalist kõrgharidust omandav tudeng või end täiendada sooviv muusikaõpetaja. Seetõttu on piiritletud nii raamatu formaat – iga uue teema käsitlesele järgneb rida teemat kindustavaid ülesandeid – kui ka teksti spetsiifilisuse määr.

Juhend kvaliteetse õpiobjekti loomiseks

Väljaandja: Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus e-Õppe Arenduskeskus

Juhendi autorid loodavad, et selle juhendi lugemise järel saame Eestis ühtemoodi aru nii õpiobjektide mõistest kui ka sellest, kuidas õpiobjekte edukalt luua ja kasutada. Juhend annab põhjaliku ülevaate õpiobjektide loomise etappidest: analüüsimine, kavandamine, väljatöötamine, hinnangu andmine ning testimine, avalikustamine ning kasutamine.

Juhend kvaliteetse e-kursuse loomiseks (täiendatud trükk)

Väljaandja: Eesti Infotehnoloogia SA

Juhendmaterjali eesmärk on pakkuda tuge uute e-kursuste kavandamisel ja loomisel ning olemasolevate e-kursuste hindamisel. See võimaldab ka hinnata oma taset e-õppes ning seada eesmärged e-kursuste arendamiseks. Juhend on õpetajale käsiraamatuks, mille abil parandada e-kursusi ning seeläbi saavutada e-õppes paremaid tulemusi. Iga peatüki lõpus on nimetatud olulised kvaliteedinõuded – kokkuleppelised kriteeriumid, mis peavad olema täidetud, et tunnustada e-kursus ja selle õpetamise protsess kõrgeimatele nõuetele vastavaks.

Mittetraditsiooniline tudeng kõrgkoolis. Uuringu lõpparuanne

Ellu Saar, Auni Tamm, Triin Roosalu, Eve-Liis Roosmaa
Väljaandja: SA Archimedes

Professor Ellu Saare juhtimisel läbiviidud uuring „Õppija 2.0. Elukestev õpe kõrgkoolis: õpiprotsessi toetav keskkond” keskendus küsimustele, kuidas sobib kõrgkoolide õpikeskkond uue tudengi vajaduste ja võimalustega, mil moel on kõrgkool valmis kohanduma uue tudengi eelistustega ja milliseid väljakutseid esitab see kõrghariduse kvaliteedile? Aruanne annab ülevaate uuringutulemustest. Uuring annab teavet õpetamisprotsessi kujundamiseks ja hariduspoliitiliste otsuste langetamiseks nii kõrgkooli kui ka riigi tasandil, et parandada kolmanda taseme õppe kvaliteeti lähtuvalt elukestvat õpet eeldava ühiskonna vajadustest.

Programmi Primus tutvustav inglisekeelne voldik

Väljaandja: SA Archimedes

Tegemist on programmi Primus tutvustava voldikuga, mis on mõeldud programmi tutvustamiseks ka inglise keeles. Ülevaade antakse programmi olemusest, kuuest tegevusest, sihtrühmadest, eelarvest ning partneritest.

Koolilõpetajad ja nende karjäärivalikud. Keskkaridusastme lõpetajate valikute uuringu lõpparuanne

Eve Mägi, Mihkel Nestor

Väljaandja: SA Archimedes

Uuringu eesmärk oli välja selgitada, millised tegurid mõjutavad noorte haridusvalikuid pärast keskkariduse omandamist. Vaatluse all olid noorte plaanid ja nende realiseerumine ning tegurid, mis valikuid mõjutavad. Uuring toetub peamiselt kahele 2011. aastal gümnaasiumi lõpetanute ja kutsekeskhariduse omandanute seas tehtud küsitlusele ning 12. klassi noorte seas korraldatud kirjandivõistluse tulemustele. Lisaks analüüsiti varasemaid uuringuid ja samateemalisi teoreetilisi käsitlusi ning intervjuueeriti õpinguid välismaal jätkavaid lõpetajaid ja tööturule minejaid. Aruanne annab ülevaate peamistest uuringutulemustest.

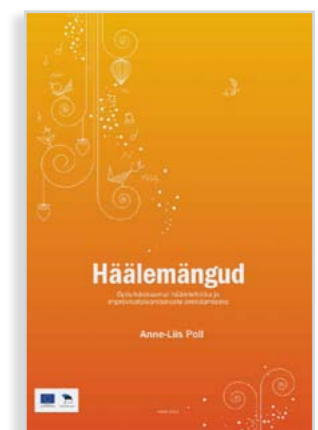
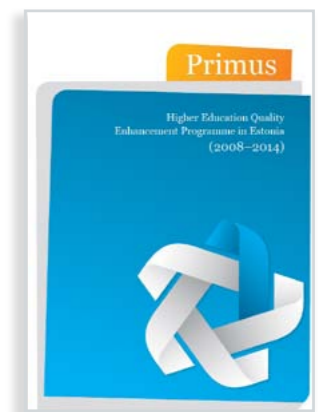
Häälemängud. Õpik-käsiraamat hääletehnika ja improviseerimisoskuste arendamiseks

Anne-Liis Poll

Väljaandja: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

Raamatus kirjeldatakse nii hääletehnikat kui ka loovust arendavat meetodit, mis on välja kujunenud üle kahekümne aasta kestnud praktilises interpreedi- ja pedagoogitegevuses. Meetodi aluseks on eesti keeles kasutatavad häälikud. Õpetus ei ole piiratud ühegi konkreetse vokaalžanriga. Harjutamise käigus kasutatakse vabalt erinevaid hääletekitamisvõimalusi.

Raamatuga on kaasas ka kaks CDd ja DVD harjutuste ning improkomsitsioonidega. Lisas on illustratiivseid ning harjutamist toetavaid materjale. Antud õpetusega soovitakse kõnetada lauljaid, koolide lauluõpetajaid, näitlejaid ja kõiki teisi, kes soovivad saada kontakti oma hääleinstrumentidega.

Üritused 2012

Konverents „Akadeemiline juht kui muudatuste elluviija”

19. jaanuaril Tallinnas

Konverentsil keskenduti juhtimisele akadeemilises organisatsioonis. Konverentsi sihtrühmaks olid akadeemilised juhid (õppejõud, teadlased, kellel on ka juhtimiskohustusi, ning tulevased juhid). Olulisemad teemad, mille üle arutleti, olid muu hulgas: juhi areng ja töötajate arengu toetamine, teadlase-, õppejõu- ning juhikarjääri ühendamine, esimene võrdsete seas, akadeemiliste juhtide järelkasvu toetamine.

Konverents Akadeemiline juht kui muudatuste elluviija Foto: Maris Saar

Euroopa VÕTA võrgustiku seminar 21. mail Tallinnas

21. mail toimus Tallinna Tehnikaülikooli ruumides Euroopa VÕTA võrgustiku (European RPL Network, ERPL) seminar. Seminaril osalesid VÕTA valdkonna eksperdid Šotimaalt, Suurbritanniast, Poolast, Lätist, Rumeeniast, Rootsist, Türgist, Norrast ja Hollandist. Seminari eesmärk oli tutvustada osalejatele põhjalikult Eesti VÕTA süsteemi ja ülesehitust nii riigi kui ka kõrgkooli aspektist. Samuti arutleti Euroopa VÕTA arengute ning võrgustiku tööga seotud teemadel. Kohtumisel anti üle ka juhtimine: alates maist 2012 on võrgustiku eesistujaks Eesti esindaja Raul Ranne.

Euroopa VÕTA võrgustiku seminar Foto: Anne Loken

Kõrgharidusuuringute infopäev 21. märtsil ning 21. septembril

2012. aastal valmis 14 uuringut, neist osa tutvustati ka uuringute infopäevadel. Üks infopäev toimus kevadel ning hõlmas uuringuprojekte „Interkultuuriline sensitiivsus kui kaasaegses multikultuurilises keskkonnas toimetulekut mõjutav tegur”, „Tööturu väljakutsed kõrgharidusele” (Eesti Euroopa kontekstis alauuring), „Keskhariiduse lõpetajate valikud” ning EUROSTUDENT IV. Sügisesel infopäeval tutvustati projekti „Õppija 2.0. Elukestev õpe kõrgkoolis: õpiprotsessi toetav keskkond” ning uuringuprojekti „Erialakeeleõppe arendamisvajadused” raames tehtud uuringuid.

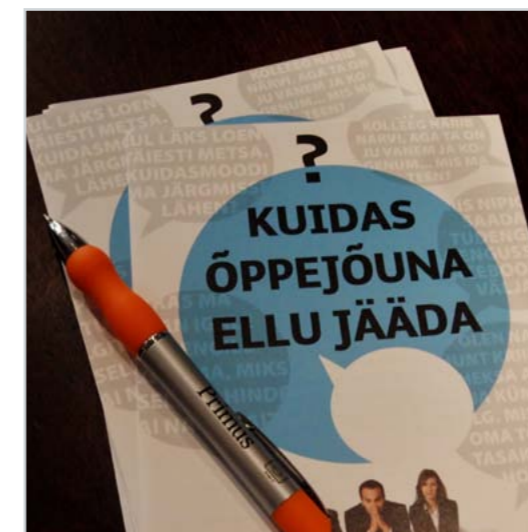
Kõrgharidusuuringute infopäev septembris Foto: Marianne Võime

Mentorlusmess „Kuidas õppejõuna ellu jääda?”

19. septembril Tartu Loomemajanduskeskuses

Esmakordselt korraldatud ning maailmakohviku formaadis mentorlusmessil tutvustasid Tartu piirkonna mentorõppejõud oma tööriistakasti sisu, ühtlasi pakuti kerget kehakinnitust. Teemadest käsitleti just neid, mis võivad osutada noorele alustavale õppejõule kõige suuremaks murekohaks.

Mentorõppejõud tutvustasid nippe ja trikke ellujäämisest huvitatud õppejõududele näiteks teemadel: „Mul läks loeng täiesti metsa. Kuidasmoodi ma järgmisse lähen?” ning „Mis nipiga saada tudengid loengusse ja Facebookist välja”. Üritusel osalesid Tartu Ülikooli, Eesti Maaülikooli, Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste, Tartu Kõrgema Kunstikooli ja Tartu Tervishoiu Kõrgkooli mentorõppejõud.

Mentorlusmess Kuidas õppejõuna ellu jääda Foto: Marianne Võime

Projekti „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” lõpuseminar Foto: Marianne Võime

Konverents „Ühinemised kõrghariduses – õnnestumised või läbikukkumised?” 5. oktoobril Tallinnas

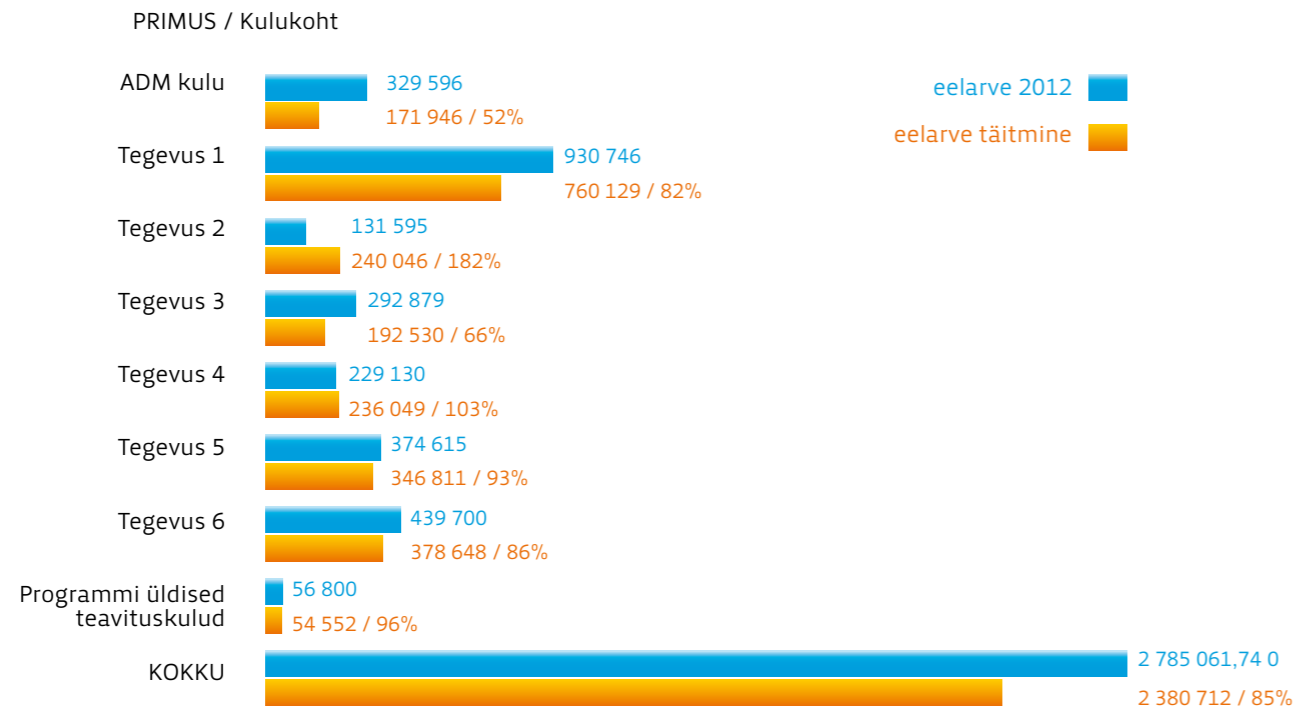
Rakenduskõrgkoolide rektorite nõukogu eestvedamisel toimus 5. oktoobril Tallinnas KUMU kunstimuuseumis rahvusvaheline konverents teemal „Mergers in Higher Education – Success or Failure?”. Aktuaalsel teemal arutlesid haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo, Rakenduskõrgkoolide Rektorite Nõukogu esimees Jaan Tamm ja Rektorite nõukogu juhatuse esimees Alar Karis koos Norra, Taani, Soome, Šveitsi, Läti ja Leedu haridusvaldkonna arvamuslimeditega. Konverentsist võtsid osa Eesti rakenduskõrgkoolide ja ülikoolide rektorid ja töötajad, Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad, Riigikogu liikmed ning kõik teised haridushuvilised.

Projekti „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” lõpuseminar 17. oktoobril Tallinnas

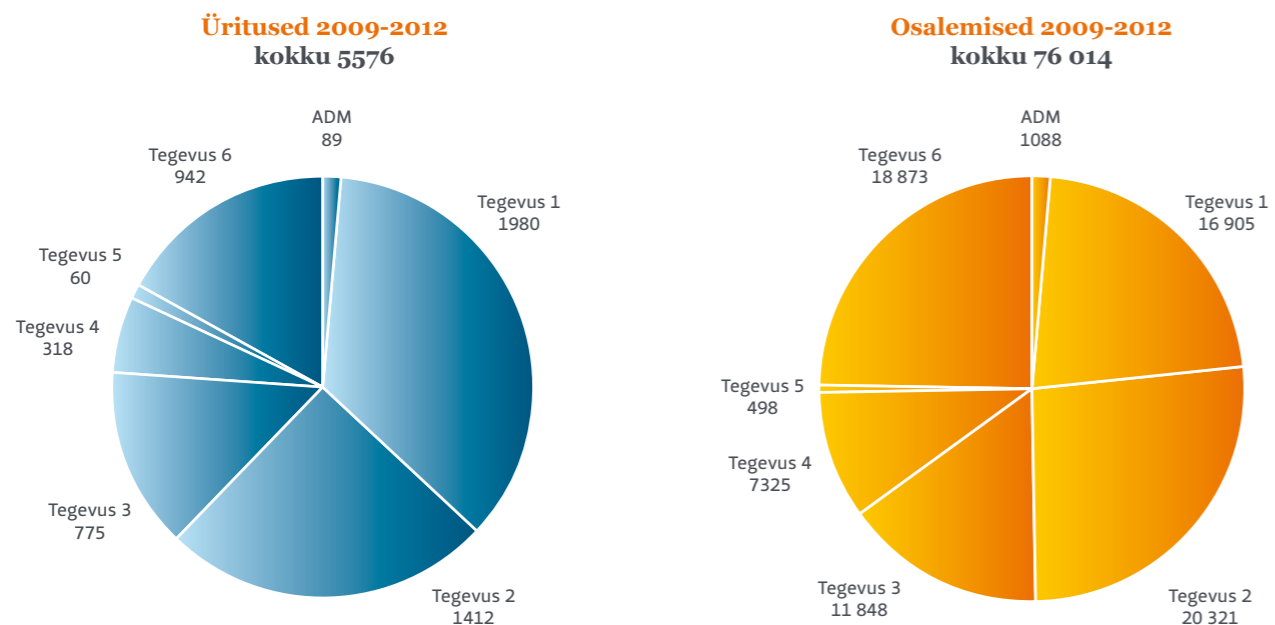
Kuna 2012. aastaga lõppes neli aastat kestnud Primuse programmi raames läbi viidud projekt „Kvaliteedijuhtimine kõrgkoolis” ning esmakordselt viidi läbi VÕTA kvaliteedihindamise pilootprojekt, korraldasime 17. oktoobril Tallinnas Nordic Hotell Forumis lõpuseminari, et tutvustada projektide tulemusi ning teha kokkuvõtteid. Üritusel räägiti juhtimisest, kvaliteedist, vahetati häid tavasid ning arutleti, kuidas minna edasi kvaliteedijuhtimise arendustega. Lõpuseminari ettekannetest lähtudes võib öelda, et projektide käigus toimus eelkõige kõrgkoolide peeglist vaatamine – süüviti rohkem oma igapäevastesse protsessidesse ning analüüsi põhjalikult oma tegevusi. Oluliseks peeti hindamisprotsesside käigus saadud tagasisidet ning sisendit parendustegevusteks.

Aasta kokkuvõtte arvudes

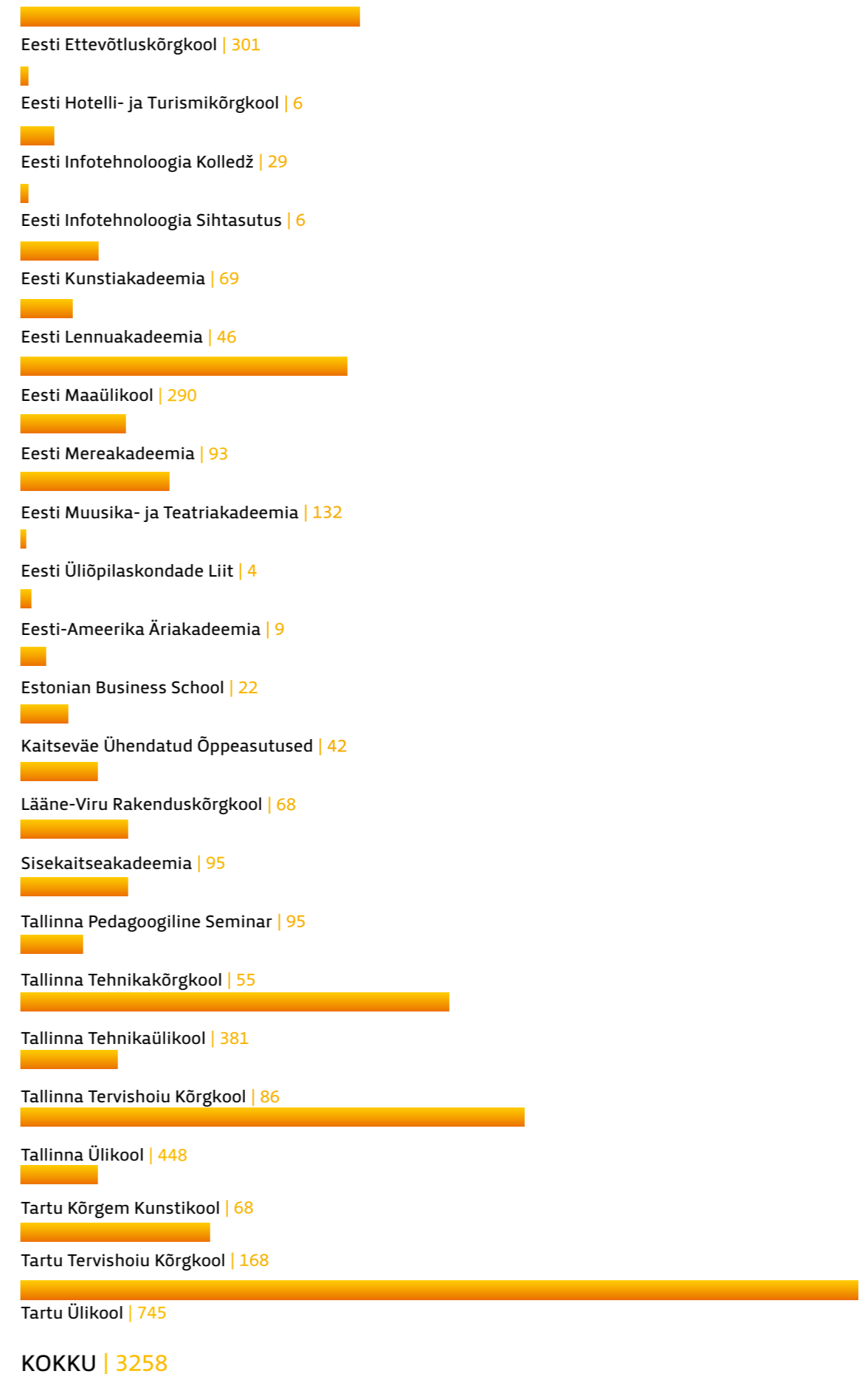
2012. aastal oli programmi eelarve 3,1 miljonit eurot, millest kasutati ära 2,4 miljonit ehk 85%. Tegevuste lõikes on näha, et 100%lisele täitmisele on kõige lähemal programmid „Tegevus 4” ja „Tegevus 5”. Tegevuse 2 eelarve ülekasutamine (täitmine 182%) tulenes sellest, et partneritele jagati aasta alguses lisaelarve eelmiste aastate kasutamata vahendite arvel (mis selgus alles pärast eelarve kinnitamist). Programmi lõikes tervikuna kasutati tegevuse 2 vahendid ära 101% ulatuses. Kõikide aastate lõikes (2008–2012) on eelarve kasutamine 78%.

Aastatel 2009–2012 toimus programmi raames 5576 üritust (koolitused, seminarid, koosolekud, infopäevad jms), sh 2012. aastal 985 üritust. Kokku osales programmi tegevustes 76 014 inimest (sh korduvalt osalejad). 2012. aastal lõi programmi tegevustes kaasa 19 991 inimest. Nii ürituste kui ka osalejate arv oli mõnevõrra väiksem kui eelmisel aastal.

Õppejõudude koolitustel osalemine kõrgkoolide kaupa

Fakte ja arve 2012. aastast:

Valmis **14** kõrgharidusvaldkonda käsitlevat uuringut või analüüsi (valminud uuringuks loetakse uuringutulemuste avaldamist trükises, kogumikus, teadusartiklis või eraldi kokkuvõttena kodulehel)

Täielikult või osaliselt rahuldati **8704** VÕTA taotlust.

Arendati **252** õppekava

Ekspert hinnangu sai **29** õppekava

67 üksust (kõrgkool või selle struktuuriüksus) osales täiendkoolitusel

Koolituskeskused korraldasid **94** didaktikakursust

Tegutses **96** mentorõppejõudu

Kaitsti **2** doktoritööd

Toimus **3** õppereisi

Toetati erivajadustega tudengeid, kevadsemestril sai stipendiumi **75** ning

2012/2013. õppeaasta sügissemestril **79** üliõpilast

Algaja õppija kursusel osales **2035** üliõpilast

444 7999
Trükihoode

noheline trükis

Trükitud keskkonnateadlikkus trükittevõttes Ecoprint